

Ljubljana,
14. avgust 2024**Zadeva: Pripombe Registra .si, nacionalnega registra za vrhnljo internetno domeno .si, na predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravilih (ZZdr-2)**

Spoštovani!

Na spletnem portalu e-Demokracija smo zasledili predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravilih (ZZdr-2) (EVA 2024-2711-0059). Predlagatelj zakona predlaga **dopolnitev 173. člena ZZdr-2** na način, da se v prvem odstavku za četrto alinejo točke g) dodata novi peta in šesta alineja, ki se glasita:

- »odrediti prekinitev in odstranitev spletnega poslovanja na spletnih domenah, ki je v nasprotju z določbami tega zakona od uporabnika, naročnika, upravljalca registra ali imetnika spletne domene;

- ukrepati tako, da se podatke ali storitve informacijske družbe, ki pomenijo kršitev določb tega zakona in na njegovi podlagi sprejetih predpisov odstrani ali onemogoči dostop do njih;«.

V zvezi s tem v nadaljevanju posredujemo pripombe na predlog zakona in **pozivamo, da se zgornji alineji umakneta iz predlaganega predpisa.**

Ker predlagana ureditev potencialno zadeva tudi Register .si (čeprav iz terminologije v prvi alineji ni povsem jasno, ali gre v primeru »*upravljalca registra*« za upravljalca registra vrhnjih domen), v prvi točki pojasnjujemo vlogo nacionalnega Registra .si v odnosu do spletnih vsebin ter opozarjamo na omejitve nekaterih predvidenih ukrepov in pričakovanja glede tega, kaj Register .si lahko in česa ne more doseči na področju nezakonitih spletnih vsebin.

V drugem delu opozarjamo na odstopanje predlagane spremembe 173. člena ZZdr-2 od sistemske zakonske ureditve, ki ureja mehanizem odstranjevanja nezakonitih spletnih vsebin.

1. Vloga nacionalnega Registra .si

Register .si, ki deluje v okviru javnega infrastrukturnega zavoda Arnes, je odgovoren zlasti za delovanje in vzdrževanje tehnične infrastrukture sistema domenskih imen (DNS) za vrhno domeno .si ter za proaktivno vzdrževanje podatkovne baze, ki omogoča brskanje po internetu z uporabo domen. Poleg tega Register .si v sodelovanju z lokalno internetno skupnostjo v Sloveniji (kot npr. registrarji, internetnimi uporabniki, imetniki pravic intelektualne lastnine in drugih pravic, nacionalnim odzivnim centrom za kibernetiko SI-CERT, pristojnimi nadzornimi organi) in v skladu z mednarodnimi priporočili oblikuje pravila za registracijo domen pod .si.¹

DNS je hierarhičen, porazdeljen sistem dodeljevanja imen v omrežju, ki posreduje poizvedbe za domenska imena. Gre za dobro uveljavljen protokol, ki internetnemu uporabniku pomaga "krmariti" po internetu, saj omogoča iskanje IP-naslova, povezanega z domeno. Deluje torej kot nekakšen »telefonski imenik interneta«. Medtem ko Register .si hrani informacije, ki uporabnikom omogočajo krmarjenje po internetu (podatke o nosilcu domene, registraciji domene, kot npr. datum registracije, IP naslove, povezane z domeno in nekatere druge tehnične podatke), pa **Register .si ne gostuje, ne prenaša spletne vsebine niti nima nanjo nobenega vpliva.**

Register .si kot tehnični operater internetne infrastrukture v skladu z Direktivo 2022/2555/EU (Direktiva NIS2) nastopa v vlogi bistvenega subjekta, ki v korist družbe opravlja bistveno storitev kot del digitalne infrastrukture. Vzdržuje avtoritativni imenski strežnik, ki hrani in zagotavlja DNS informacije o določeni domeni. Ne zagotavlja pa informacij o nobeni storitvi, ki deluje pod to domeno (kot so npr. spletne strani, elektronska pošta ipd.). Domena je namreč zgolj naslov, ki pomaga uporabniku napravi, povezani v internet, poiskati in dostopati do iskanih virov. Zato je ni mogoče enačiti s spletno vsebino ali storitvami, ki jih zagotavljajo drugi posredniki (ponudniki gostovanja, dostopa do interneta ipd.). **Register .si v nobenem primeru tehnično ne more izvajati »prekinitev in odstranjevanje spletnega poslovanja na spletnih domenah«.** Sporne spletne vsebine lahko izbriše le ponudnik vsebine ali ponudnik gostovanja (kar Register .si ni).

2. Uredba 2022/2026/EU in Zakon o izvajanju uredbe (EU) o enotnem trgu digitalnih storitev kot temeljni pravni okvir odstranjevanja nezakonitih spletnih vsebin

Na področju storitev informacijske družbe in zlasti posredniških storitev se od 17. februarja 2024 uporabljajo nova pravila o boju proti nezakonitim spletnim vsebinam (vključno z blagom, storitvami in informacijami). Z Uredbo 2022/2065/EU (t.i. **Aktom o digitalnih storitvah** –

¹ Splošni pogoji za registracijo domen pod .si (<https://www.register.si/splosni-pogoji/>).

DSA), ki na ravni EU posega na to področje, se je z namenom, da bi se zagotovila večja usklajenost, posodobil in harmoniziral mehanizem odstranjevanja nezakonitih spletnih vsebin. Določbe Uredbe 2022/2065/EU se nanašajo na različne tipe internetnih posrednikov (registre domen, ponudnike dostopa do interneta, spletne tržnice, družbena omrežja, platforme za izmenjavo vsebin, trgovine z aplikacijami itd.). 9. člen Uredbe 2022/2065/EU, ki ureja odločbo o ukrepanju zoper nezakonito vsebino, od držav članic zahteva, da zagotovijo, da ko se odločba o nezakonitih vsebinah posreduje ponudnikom posredniških storitev, izpolnjuje minimalne pogoje (npr. obrazložitev s pojasnilom, zakaj obravnavane informacije predstavljajo nezakonito vsebino).

Zakon o izvajanju uredbe (EU) o enotnem trgu digitalnih storitev – **ZIUETDS** (Uradni list RS, št. 30/24), ki v slovenski pravni red prenaša omenjeni evropski akt o digitalnih storitvah, je bil sprejet marca 2024. Postopek v primeru odstranitve nezakonite vsebine ureja 17. člen ZIUETDS. Ta v prvem in drugem odstavku določa, da se sme ponudnikom posredniških storitev ukrepanje v zvezi z nezakonitimi vsebinami odrediti **le na podlagi sodne odločbe** [Okrožnega sodišča v Ljubljani]. Zakonodajalec je v obrazložitvi 17. člena opozoril, da *gre za težke in izjemne ukrepe, ki posegajo v ustavno pravico do komunikacijske zasebnosti ter do svobode komuniciranja, za omejevanje svobode interneta, elektronske pošte (35. in 37. člen Ustave RS in svobode izražanja (39. člen Ustave)... itd., zato je z vidika sorazmernosti in pravne varnosti primerno, da o omejitvah (še zlasti ko gre za omejitve, ki se odrejajo posredniškemu ponudnikom) odloča sodišče* (ne inšpekcijski organi).

Prav tako vsi primerjalni predpisi – med drugim 8. člen Zakona o izvajanju Uredba (EU) Evropskega parlamenta in Sveta o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 200/20 in 16/23 – **ZIUIZVP**), 11. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 29/23 – **ZTZPUS-1A**), 107. člen Zakona o igrar na srečo (Uradni list RS, št. 14/11 s spremembami, **ZIS**) - ki urejajo podobna vprašanja omejevalnih ukrepov, za odstranjevanje nezakonitih vsebin s spleta določajo pravosodni organ [Upravno sodišče].

Iz navedenega sledi, da predlagana sprememba 173. člena ZZdr-2 ne sledi sistemski zakonodajni ureditvi, saj ne uporablja uveljavljene področne terminologije, zajema samo nekatere pomensko nedoločljive subjekte (*»uporabnika«, »naročnika«, »upravljalca registra« ali »imetnika spletne domene«*), pozablja pa se na druge akterje, ki so bistven del internetnega ekosistema (npr. ponudniki storitev gostovanja, izključnega prenosa ipd.), ne upošteva gradiranega pristopa in načela sorazmernosti pri odrejanju ukrepov za odstranjevanje in omejevanje dostopa do nezakonitih vsebin, ne določa sodne pristojnosti, predvsem pa ne upošteva specifik spletnega (internetnega) prostora. Prav nasprotno, predlagatelj dopolnitve 173. člena ZZdr-2 se v obrazložitvi sklicuje na 37. člen Zakona o finančni upravi v povezavi z 8. členom Pravilnika o načinu izvrševanja pooblastil uradnih oseb FURS in označitvi službenih

vozil FURS, ki je v tem pogledu svojevrsten normativni unikum, saj gre za edini predpis, ki omogoča omejevanje komunikacijske zasebnosti brez jasne zakonske podlage in brez sodnega nadzora.²

3. Pristojnosti JAZMP po ZIUZVP

Predlagatelj v zvezi s spremembami 173. člena ZZdr-2 pojasnjuje, da po trenutni ureditvi Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke (JAZMP) *nima izrecno določenih/specificiranih/primeroma naštetih ukrepov zoper nedovoljene vsebine na svetovnem spletu.*

Ob tem dodajamo, da že omenjeni ZIUZVP, ki je stopil v veljavo 13.1.2021, v prvem odstavku 3. člena med pristojne organe, katerim zakon podeljuje pooblastila za ukrepanje na spletu (po 8. členu ZIUZVP), uvršča tudi JAZMP. Na podlagi omenjenega zakona pooblaščen osebe pristojnega organa (JAZMP) izvajajo pooblastila, s katerimi naj bi se doseglo prenehanje ali prepoved kršitve na spletu.

4. Sklepno

Glede na vse navedeno ocenjujemo, da so dopolnitve 173. člena ZZdr-2 nejasne, nestrokovne in neusklajene s sklopom relativno novih evropskih in slovenskih predpisov, katerih poglavitni namen je potrošnikom omogočiti uporabo storitev v internetnem okolju, ki je varno pred nezakonitimi proizvodi (zdravili), vsebinami in storitvami. Menimo tudi, da je povsem nesmiselno in nepotrebno ukrepanje, povezano s spletnimi vsebinami, urejati v pravnem aktu, kot je Zakon o zdravilih (ZZdr-2). Nenazadnje, pooblastila za ukrepanje na spletu JAZMP že podeljuje drug (ustreznejši) predpis s področja varstva potrošnikov (t.j. ZIUZVP).

Predlagatelja zato pozivamo, da na novo predlagani alineji 173. člena ZZdr-2 umakne iz predpisa, ki je trenutno v javni obravnavi.

S spoštovanjem,

Barbara Povše,
vodja Registra .si

² Pred Ustavnim sodiščem RS teče postopek z opr. št. U-I-11/20, Up-85/20, v katerem se z ustavno pritožbo izpodbija 8. člen Pravilnika o načinu izvrševanja pooblastil uradnih oseb FURS in označitvi službenih vozil FURS (<https://www.us-rs.si/odlocitev/?q=pravilnik+o+ozna%C4%8Ditvi+slu%C5%BEBenih+vozil&caseId=&df=&dt=&af=&at=&pri=1&v d=&vo=&vv=&vs=&ui=&va=&page=1&sort=&order=&id=122276>)

